

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 296/2023
03.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Невена Бркић, адвокат из ..., против туженог „Гоша монтажа“ д.о.о. са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Иван Вујић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиле, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 216/20 од 30.09.2020. године, исправљене решењем истог суда Гж1 216/20 од 04.04.2022. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 216/20 од 30.09.2020. године, исправљена решењем истог суда Гж1 216/20 од 04.04.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 216/20 од 30.09.2020. године, исправљеном решењем истог суда Гж1 216/20 од 04.04.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица у Смедеревској Паланци П1 190/18 од 27.03.2019. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиле да се поништи, као незаконито решење туженог бр. .../... од 17.07.2015. године којим је тужили отказан уговор о раду због вишка запослених. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужени да тужилу врати на рад. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен захтев тужиле да се обавезе тужени да тужили на име трошкова поступка исплати износ од 168.750,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужилца да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 141.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужилца да туженом на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 66.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су 27.11.2006. године закључиле два уговора о утврђивању међусобних права, обавеза и одговорности под истим бројем. Према једном од уговора, тужили је поверено обављање послова ..., а по другом уговору обављање послова Решењем туженог од 11.12.2006. године тужила је са радног места ... на послове и радне задатке ... служба ... почев од 11.12.2006. године. Уговором о раду од 18.09.2014. године тужили је поверено обављање послова Оспореним решењем тужили је отказан уговор о раду са 17.07.2015. године, са образложењем да је услед технолошких, економских и организационих промена и смањења обима посла престала потреба за обављањем послова које је обављала по уговору о раду, а да јој тужени не може обезбедити обављање других послова или оспособљавање на друге послове нити упућивање на рад код другог послодавца. Истим решењем одређено је право тужили на отпремнину у износу од 654.993,34 динара. Доношењу оспореног решења претходила је Одлука извршног одбора туженог од 22.06.2015. године, којом је одлучено да код туженог престаје потреба за радом 29 запослених и то 16 због укидања послова и 13 због смањења броја запослених услед технолошких, економских и организационих промена и смањеног обима посла и Одлука генералног директора од 30.06.2015. године, којом је, на основу овлашћења датог од стране извршног одбора, одредио запослене за чијим радом је престала потреба. Изменама Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог од 30.06.2015. године укинута су послови Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог од 12.09.2014. године, послови ... разврстани су у послове ... I групе и послове ... II групе, тужила је обављала послове ..., а послови ..., на које је распоређена тужила, нису битно различити од послова ... II групе на које је распоређен други извршилац са истом стручном спремом као и тужила, а послове ... II групе могла је да обавља и обављала их је и тужила.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужила, јер је сматрао да је тужени, као послодавац теденциозним распоређивањем угрозио тужилино право да остане на раду и даље обавља послове које је обављала и пре распоређивања на послове који су затим угашени. По оцени првостепеног суда, неспорна је чињеница да тужени није понудио тужили пре давања отказа распоређивање на друге послове, а да из исказа тужиле следи да је тужила током дугогодишњег рада обављала све режијске послове како на терену тако и производној хали. Осим тога, првостепени суд је сматрао да је тужила оспособљена за обављање послова ... и I и II групе и да је те послове обављала на градилишту и у производном погону, те да јој је тужени могао да понуди и други посао у служби ... где је иначе обављала рад. Тужили је могло бити понуђено пре давања отказа обављање било којих других режијских послова с пуним или непуним радним временом односно

најкраће са половином радног времена или јој је могла бити понуђена преквалификација или доквалификација и распоређивање код другог послодавца. Све су то неопходни услови које претходе доношењу решења о отказу по основу технолошког вишка, због чега је првостепени суд усвојио тужбени захтев тужиље и поништио као незаконито решење туженог од 17.07.2015. године и обавезао туженог да тужиљу врати на рад.

Другостепени суд је преинаменио првостепену пресуду и одбио, као неоснован тужбени захтев тужиље, применом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, јер је утврдио да је оспорено решење туженог законито, с обзиром да је доношењу оспореног решења претходила Одлука извршног одбора туженог од 22.06.2015. године, којом је одлучено да код туженог престаје потреба за радом 29 запослених и то 16 због укидања послова и 13 због смањења броја запослених услед технолошких, економских и организационих промена и смањења обима посла, да су изменама Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог од 30.06.2015. године укинута послови ... и да су Одлуком генералног директора од 30.06.2015. године, донетом на основу овлашћења датог од стране извршног одбора, одређени запослени за чијим радом је престала потреба.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Правилно је другостепени суд применио члан 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14), којим је прописано да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. С обзиром на број укупно запослених на неодређено време и број запослених за чијим је радом престала потреба, тужени није био у обавези да донесе Програм решавања вишка запослених у смислу члана 153. – 158. Закона о раду.

И по оцени Врховног суда, оспорено решење је законито у смислу одредби члана 179. став 5. тачка 1. и члана 158. став 1. Закона о раду, пошто је резултат спроведених организационих промена рационализације запослених, које су извршене доношењем Одлуке извршног одбора туженог од 22.06.2015. године, којом је одлучено да код туженог престаје потреба за радом 29 запослених (16 због укидања послова и 13 због смањења броја запослених) услед технолошких, економских и организационих промена и смањења обима посла и изменом Правилника о организацији и систематизацији радних места код туженог од 30.06.2015. године, којим су укинута и послови На овај начин тужени је у потпуности испоштовао поступак прописан одредбама Закона о раду који претходи доношењу решења о отказу уговора о раду на основу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Аутономно је право послодавца да врши организацију рада, а у надлежности суда није да испитује и цени целисходност оваквог поступања. Тужени није трећим лицима поверио обављање послова који су раније били у опису радног места тужиље, па нема повреде и забране из члана 182. став 1. Закона о раду. Стога нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Неосновани су наводи ревизије којима се указује да је злоупотребљен отказни разлог због кога је тужили оспореним решењем престао радни однос. Наиме, институт „забране злоупотребе права“ штити запосленог као опште важећи принцип у уговорном праву (члан 13. ЗОО), који се примењује и у области рада. Злоупотреба права постоји када послодавац у поступку давања отказа испоштује форму, али не и суштинске разлоге института технолошког вишка, као посебног отказног разлога. Из члана 179. став 5. тачка 1. и правила која су садржана у члану 153. – 162. Закона о раду произлази да је сврха технолошког вишка отпуштање радника због боље организације, технолошких промена и због економских промена. Закон не садржи критеријуме којих је послодавац дужан да се придржава при одређивању на које ће се запослене односити престанак потребе за радом, већ прописује поступак који се у том случају примењује и одређује права која је послодавац дужан да обезбеди запосленима за чијим је радом престала потреба. У конкретном случају послови које је обављала тужилка били су систематизовани у оквиру радног места, на коме је постојао само један извршилац – тужилка, а које је изменама Правилника о организацији и систематизацији послова туженог укинута.

Неосновани су и наводи ревизије, којима се указује да није дошло до укидања радног места „...“ већ да су само укинута послови ..., за које је утврђено да се ни по чему не разликују од послова ... II групе, те да је тужилка обављала све те послове и послове ... и ..., са којих разлога није престала потреба за њеним радом. Наводи су неосновани, јер је право туженог, као послодавца, да у циљу рационализације и уштеде у пословању сам креира и организује процес рада и одреди начин на који ће се обављати поједини послови, па и поверавањем појединих послова из описа предходно постојећег радног места, другим запосленима у оквиру других радних места. Такво прераспоређивање послова не значи да радно место на коме је тужилка била запослена није укинута. Питање наступања технолошких, економских и организационих промена, које су условиле престанак потребе за радом запослених, организација пословања, број и структура запослених који су потребни послодавцу за успешно пословање, односно структура и број запослених за чијим је радом престала потреба, су у домену економске политике послодавца, која не може бити предмет оцене у судском поступку за заштиту права запослених за чијим је радом престала потреба. Суд у радном спору преиспитује само законитост спроведеног поступка утврђивања вишка запослених и доношења решења по том основу. Пословна организација је у искључивој надлежности послодавца, односно он има право да организује пословање на начин који сматра најбољим, па и посредством укидања појединих послова и њиховог брисања из правилника о организацији и систематизацији послова. У поступку пред нижестепеним судовима је утврђено да није било могућности за премештај тужилке на друге послове, па је правилна одлука другостепеног суда да није основан захтев тужилке за поништај отказа уговора о раду.

Како је тужили законито престао радни однос, то није испуњен услов прописан чланом 191. став 1. Закона о раду да се тужилка врати на рад.

Са напред наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић